

Ψηφιακό ευρώ: Διαφυλάσσοντας την υφιστάμενη τάξη του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος

Πώς το ψηφιακό ευρώ θα επηρεάσει τον παραδοσιακό ρόλο των ενδιάμεσων φορέων και ποιά μέτρα λαμβάνει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου για να ελαχιστοποιήσει τυχόν διαταραχές και να διασφαλίσει ομαλή μετάβαση;

Του Στέλιου Γιωργάκη, Γενικός Διευθυντής, Γενική Διεύθυνση Εποπτείας Πληρωμών, Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου

Το ψηφιακό ευρώ αποτελεί μία ψηφιακή μορφή μετρητών που εκδίδεται απευθείας από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες της ζώνης του ευρώ, συμπεριλαμβανομένης της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Σε έναν κόσμο που γίνεται ολοένα και πιο ψηφιακός, με το ψηφιακό ευρώ στόχος μας είναι να συμπληρώσουμε τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα, διασφαλίζοντας ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα έχουν πρόσβαση σε μία ασφαλή και καθολικά αποδεκτή μορφή χρήματος. Παρότι το ψηφιακό ευρώ υπόσχεται σημαντικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της αποδοτικότητας στην πραγματοποίηση πληρωμών, τις βελτιωμένες διασυννοιακές συναλλαγές και την επίτευξη μεγαλύτερης χρηματοοικονομικής ενσωμάτωσης, εγείρει επίσης προβληματισμούς ως προς πιθανή αναστάτωση στον υφιστάμενο ρόλο των ενδιάμεσων φορέων και κυρίως των τραπεζών.

Πέραν από τις συνέπειες από τη συνεχιζόμενη μείωση στη χρήση των μετρητών και από τον ψηφιακό μετασχηματισμό που έχει κάνει τις πληρωμές αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας μας, ο καθιερωμένος ρόλος των τραπεζών αμφισβητείται κυρίως λόγω της εισόδου καινούργιων -και εκτός του πεδίου της παραδοσιακής τραπεζικής- παικτών. Σε αυτούς περιλαμβάνονται τόσο οι εκδότες κρυπτο-στοιχείων ενεργητικού όσο και μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες, οι οποίες λόγω ισχυρής παρουσίας στην αγορά ενδέχεται να περιορίσουν τον ανταγωνισμό και την αποδοτικότητα του Ευρωπαϊκού συστήματος πληρωμών. Σε περίπτωση που οι κεντρικές τράπεζες παράβλεπαν τέτοιες δυνητικά ανατρεπτικές εξελίξεις, ενδεχομένως να γινόμασταν μάρτυρες ενός ολιγοπωλίου ιδιωτικών εκδοτών χρήματος. Συνεπακόλουθα, οι προετοιμασίες για την εισαγωγή του ψηφιακού ευρώ στοχεύουν στη διατήρηση της υγιούς συνύπαρξης του χρήματος κεντρικής τράπεζας και του ιδιωτικού χρήματος: και τα δύο πρέπει να παραμείνουν μεταξύ τους εναλλάξιμα και ταυτόχρονα αναγνωρίσιμα.

Το Ευρωσύστημα αναγνωρίζει τον καίριο ρόλο των τραπεζών ως προς την διευκόλυνση της πραγματοποίησης πληρωμών, συναλλαγών και της παροχής πιστώσεων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά, καθώς και τη σημασία των τραπεζικών καταθέσεων για την παροχή ρευστότητας στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτόν ακριβώς τον ρόλο θα διατηρήσουν οι τράπεζες με την εισαγωγή του ψηφιακού ευρώ. Για να διατηρηθεί η υφιστάμενη αυτή τάξη, οι πολίτες θα δύνανται να διατηρούν στον λογαριασμό τους περιορισμένη ποσότητα ψηφιακού ευρώ, χωρίς αυτή να αποφέρει τόκους.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα συνεργάζεται στενά με χρηματοπιστωτικούς φορείς για τη ρύθμιση των ορίων διακράτησης ψηφιακού ευρώ με άξονα τρεις βασικούς πυλώνες: χρηστικότητα, νομισματική πολιτική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Με την υιοθέτηση αυτών των δικλίδων ασφαλείας, το Ευρωσύστημα στοχεύει να επιτύχει την ισορροπία μεταξύ της προώθησης της καινοτομίας και της διατήρησης της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα όρια διακράτησης δεν θα περιορίζουν την πραγματοποίηση πληρωμών. Συνδέοντας το πορτοφόλι ψηφιακού ευρώ με έναν τραπεζικό λογαριασμό, οι καταναλωτές θα μπορούν να πληρώνουν για συναλλαγές οι οποίες υπερβαίνουν το όριο διακράτησης χωρίς έτσι να χρειάζεται να διατηρούν θετικά υπόλοιπα σε ψηφιακό ευρώ. Από την άλλη, ενώ οι έμποροι θα αποδέχονται πληρωμές σε ψηφιακό ευρώ, δεν θα είναι εφικτό να διατηρούν υπόλοιπα σε αυτό, διατηρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο άθικτη

την βάση εταιρικών καταθέσεων των τραπεζών. Εξάλλου, το ψηφιακό ευρώ σχεδιάζεται ως μέσο πληρωμής και όχι ως αποταμιευτικό ή επενδυτικό εργαλείο.

Είναι επίσης σημαντικό να έχουμε υπόψη μας ότι υπάρχει πάντοτε το ενδεχόμενο οι τραπεζικές καταθέσεις να μεταφερθούν σε πάροχους σταθερών κρυπτονομισμάτων (stablecoins) ή άλλων ψηφιακών περιουσιακών στοιχείων. Ωστόσο, χάρη στις ενέργειες για μετριασμό του κινδύνου που εξετάζονται διεξοδικά, το ψηφιακό ευρώ δεν αναμένεται να αποτελέσει σημαντική πηγή ανησυχίας για την χρηματοδότηση των τραπεζών. Άλλωστε, οι τράπεζες έχουν πάντα την επιλογή να αυξήσουν τα καταθετικά επιτόκια ώστε να αποφύγουν την απώλεια καταθέσεων ως πηγή αναχρηματοδότησης μακροπρόθεσμα.

Στόχος μας είναι η διαφύλαξη της υφιστάμενης τάξης του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος. Τόσο οι τράπεζες όσο και άλλοι φορείς που υπόκεινται σε εποπτεία, όπως τα ιδρύματα πληρωμών και τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, θα διανέμουν το ψηφιακό ευρώ στους πελάτες τους χωρίς αυτό να επιφέρει αλλαγές στις υφιστάμενες πελατειακές σχέσεις. Αυτοί οι ενδιάμεσοι φορείς θα έχουν οικονομικά κίνητρα για να διανέμουν το ψηφιακό ευρώ μέσω ενός δίκαιου μοντέλου αποζημίωσης, η λειτουργία του οποίου θα διασφαλίζεται νομικά. Το ψηφιακό ευρώ θα διανοίξει μία νέα πηγή εσόδων για τους ενδιάμεσους φορείς προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας στους πελάτες τους, όπως επαναλαμβανόμενες πληρωμές για λογαριασμούς ή συνδρομές σε ψηφιακές υπηρεσίες ή πληρωμές ανά χρήση με προ-εξουσιοδότηση.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ενημερώνει με διάφορους τρόπους την τοπική αγορά για την εξέλιξη του έργου του Ψηφιακού Ευρώ. Η επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη πραγματοποιείται τόσο μέσω δημοσίων παρεμβάσεων (ομιλίες, άρθρα, συνεντεύξεις) όσο και μέσω των θεματικών συνεδριάσεων της Εθνικής Επιτροπής Πληρωμών. Τέτοιες πρωτοβουλίες ενισχύουν τη διαφάνεια, τη συνεργασία και τη συλλογική δέσμευση για ομαλή ενσωμάτωση του ψηφιακού ευρώ.

Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ενθαρρύνει επίσης τη συνεργασία σε θέματα καινοτομίας. Μία από τις μεγαλύτερες κυπριακές τράπεζες συμμετέχει ενεργά στην πλατφόρμα καινοτομίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, όπου διενεργούνται τεχνικές δοκιμές για καινοτόμες περιπτώσεις χρήσης. Στόχος μας είναι να εντείνουμε περαιτέρω την ανταλλαγή απόψεων με τους ενδιάμεσους φορείς. Ενθαρρύνουμε την τοπική αγορά να ενημερώνεται από αξιόπιστες πηγές, δηλαδή τα κανάλια επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.

Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό EuroFi υπό την Πολωνική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ.